

1809-11-17
Ahlmann, Nicolai

Af Hans Lund
Fra <http://denstoredanske.dk> 2016

Hans Lund: Nicolai Ahlmann
i *Dansk Biografisk Leksikon*,
3. udg., Gyldendal 1979-84.
Hentet 9. december 2016 fra
www.denstoredanske.dk/index.php?sideId=285813

Oprindelig forfatter H Lund
Artiklen stammer fra 2. udgave af Dansk
Biografisk Leksikon, der udkom 1933-44.

Foto: Det kgl. Biblioteks Portrætsamling

Nicolai Ahlmann, 17.11.1809-12.2.1890, nordslesvigsk politiker. Født i Sønderborg, død på Frbg., begravet sst. A. uddannedes ved landbruget, var 1839–47 forpagter på Juellinge på Lolland, 1847–56 ejer af gården Fogdarp i Skåne. 1857 vendte han tilbage til sin fødeø idet han købte den tidligere augustenburgske gård Werthemine i Asserballe sogn af den danske stat. 1861 bortforpagtede han gården og bosatte sig i Augustenborg.

Begivenhederne efter 1864 drog den stilfærdige og tilbageholdende mand ind i nationalt og politisk arbejde. Han var alsingernes ordfører hos prinsen af Hohenlohe (1865), n.å. valgtes han efter slagtermester Reimers' forslag til ordfører for den deputation ("de 47") der efter Pragfreden ville bringe kong Wilhelm befolkningens tak for art. 5. Hans navn blev herved kendt over hele landet, og kort efter samledes befolkningen i enighed om hans kandidatur i 2. slesvigske kreds (Flensborg og Sønderborg amter) ved valget til det nordtyske forbunds grundlovgivende rigsdag og gennemførte hans valg febr. 1867. Sammen med H. A. Krüger hævdede han under grundlovsforhandlingerne Nordslesvigs særlige ret. Ved valget til den ordinære rigsdag i aug. s.å. opnåede han på grund af en omlægning af valgkredsene ikke genvalg, men i nov. valgtes han til medlem af den preussiske landdag for Sønderborg-Åbenråkredsen og genvalgtes stadig indtil sin bortrejse fra Nordslesvig. Han kom imidlertid aldrig til at indtage sin plads i landdagen, idet han og Krüger nægtede at aflægge forfatningseden uden forbehold. De skrivelser til kamret hvormed de to nordslesvigere på stadig ny måde begrundede denne edsnægtelsespolitik er A.s værk. – Mens Krügers kræfter i disse år væsentlig blev taget i brug af hans arbejde på rigsdagen var A. førende i det politiske arbejde i hjemlandet. Han ledede samarbejdet mellem de forskellige egne og søgte fra 1870 sammen med H. R. Hiort-Lorenzen at give det fastere organisatoriske rammer. Han stod i spidsen for arbejdet med at skaffe sin fødeø en dansk avis (Dybbøl-Posten fra 1.1.1868) og var gennem en årrække formand for folkehøjskoleforeningen for Als og Sundeved, der oprettede højskolen på Sandbjerg (1869).

I samarbejdet med Krüger var A. til en begyndelse gennem sin større kundskabsfylde og tankeklarhed den førende, men ret hurtigt ændredes forholdet så det blev den kraftigere Krüger der med hensyn til storpolitikken ene bestemte kursen. A. havde ikke det stærke sind, som kunne bære 70'ernes modgangsår – krigsudfaldet 1870, frafaldet og sløvheden i den danske lejr, myndighedernes hårde fremfærd (v. Bitter-perioden) – og da sygdom og private sorger stødte til solgte A. Werthemine til en søn og brød 1875 op fra Als og flyttede til Kbh. hvor han levede resten af sit liv uden at søge at øve nogen indflydelse på begivenhederne i Sønderjylland.

Familie

Forældre: skibsfører Jürgen A. (1778–1819) og Dorothea Jensen (1783–1870). Gift 17.7.1840 i Maribo med Anna Marie Magdalene Dons, født 27.4.1816 i Halsted, død 25.10.1897 på Frbg., d. af birkedommer, justitsråd Johannes Klingenberg D. (1770–1829) og Marie Frederikke Cornelia Meyer (1778–1849).

Ikonografi

Litografi, 1867, gengivet i flere træsnit, bl.a. af H. P. Hansen, 1867. Litografi efter foto, 1868. Min. af H. C. Vantore.

Bibliografi

H. P. Hanssen i Sønderjyske årbøger, 1891 20–27. Samme i IH. tid. 23.2.1890. V. A. Secher i Det ny årh. II, 2, 1905 172 204; V, 1907 36. Holger Andersen i Grænsevagten I, 1918–19 30–40. Aage Friis: Den danske regering og Nordslesvigs genforening med Danm. I, 1921 266–79. Fr. v. Jessen i Håbets mænd, 1923 19–33. – Breve i Kgl. bibl. og Rigsark.

